

Vintage kerstgroeten uit 1917

In 2017 wordt 100 jaar De Stijl gevierd met als gevolg een soort marketinggekte in de grotere steden. Maar in 1917 stond de wereld zo ongeveer nog in brand. In de Eerste Wereldoorlog wordt in dat jaar voor het eerst mosterdgas gebruikt, Amerika gaat meedoen aan de oorlog en de Franse soldaten beginnen zich lijdelijk te verzetten tegen de wijze van oorlog voeren. De Russische revolutie vindt plaats en in het neutrale Spanje groeide de onrust onder de arme bevolking. Valt dit af te zien aan de schilderijen gemaakt in 1917 door bijvoorbeeld Chagall, Klee of Miró? Daarover gaan vijf van mijn "vintage" kerstcollages.

Klee was Duits soldaat in 1917 en maakte in dat jaar, terwijl hij in dienst was, het schilderij "Ab ovo". Zijn foto met soldatenhelm met "piek" samen met z'n schilderij in een collage.

Vallotton was een tot Fransman genaturaliseerde Zwitser die zich als vrijwilliger aanmeldde voor het leger van z'n nieuwe vaderland. Wegens z'n leeftijd lukte het hem niet om soldaat te worden. In opdracht maakte hij veel werk met de oorlog als thema. In 1917 maakte hij o.a. een schilderij van een kamp van Senegalese soldaten. In de collage gecombineerd met een kerstkaart in jugenstil/ art nouveau stijl.

Orpen was een Iers schilder die Engeland woonde en werkte. Hij werd opgeroepen om in het leger te gaan en zorgde er via z'n netwerk voor dat hij als officiële "oorlogsschilder" aan de slag kon. Hij kreeg een auto, chauffeur en een assistent tot z'n beschikking. In 1917 maakte hij veel schilderijen in de omgeving van de Somme. Het schilderij in de collage is "The Thinker on the Butte de Warlencourt". De Butte, een kleine heuvel bij de Somme, werd in 1917 toen de Duitsers zich terugtrokken door de Britten overgenomen.

Chagall, een Russisch- Franse schilder van Joodse afkomst, was in 1917 na de oktober revolutie in Vitebsk in Wit Rusland, waar hij het schilderij de Promenade maakte. De revolutie betekende voor de Joden in Rusland toen een bevrijding van de onderdrukking. In de collage is daarom een poster verwerkt met de symbolen van de revolutie.

Joan Miró, geboren in Barcelona, de hoofdstad van Catalonië in Spanje, maakte in 1917 een schilderij van het dorpje Prades. Net als nu in 2017 was er toen onrust onder de bevolking van Catalonië hetgeen resulteerde in de opkomst van het socialisme en later in 1919 een heuse opstand. In dit schilderij is een mengeling van kubisme en fauvisme (de felle, niet realistische kleuren) te zien. Een copy van de boom in het schilderij heb ik in de collage veranderd in een rode hedendaagse kerstboom en in de voorgrond gezet.

In 1917 werd in Nederland de grondwet gewijzigd waardoor vrouwen passief stemrecht kregen. Dit thema is ook te zien in een van de kerstcollages, die bestaat uit een ansichtkaart uit dat jaar met drie kinderen in klederdracht in combinatie met een kerstman van een kerstkaart die mijn oma als kind kreeg.

Eén collage gaat over "Creepy Christmas" en insecten. Tijdens de 19de eeuw was het een bepaalde tijd leuk om griezelkaarten te sturen met kerst. Een van de eerste Engelse kerstkaarten ooit, laat zo'n "creepy" voorstelling zien met insecten. In mijn collage is die voorstelling gecombineerd met een grafiek (het lijkt een soort notenbalkje) uit het wetenschappelijk tijdschrift Plos One, waaruit in 2017 een afname blijkt van 75% van de insecten ten opzichte van vorige jaren! Als dat niet "creepy" is....

In een kleine oplage van 5 zijn vijf collages zelf geprint op Steinbach aquarel papier. Daarnaast heb ik er pigment transfers van gemaakt in een nog kleinere oplage (2 à 3) op handgeschepte kaarten van papier gemaakt van afval van bananenplantages op de Filipijnen. Hoewel ik het een oplage noem, zijn het uncaten door de aard van het tranfer proces dat voor unieke imperfecties zorgt. Deze vorm van "kerstkaart" is dus een uniek klein kunstwerk.